

Serberberna intog Srebrenica

Natos flygunderstöd hjälpte inte • Minst 20 000 civila muslimer flyr i panik

Av CHRISTIAN PALME
DN:s korrespondent

BIJELJINA. Ännu en mänsklig tragedi har drabbat Bosnien. De bosniska serberna utmanar en hel värld och tvingade på tisdagseftermiddagen den muslimska enklaven Srebrenica att kapitulera. Srebrenica föll efter en häftig bosnienserbisk offensiv, som inte ens en flygattack av Nato förändrade stoppa.

Minst 20 000 civila i staden Srebrenica flyr nu i panik norrut och de hjälporganisationer som ännu har personal kvar i enklaven sänder via radion ut rapporter om hjärtskärande och kaotiska scener under flykten.

Srebrenica-enklaven har i ett par år mest liknat ett överfullt flyktingläger, där

40 000 människor trängts samman i en småstad som före kriget hade mindre än hälften så många innevägnare. Nöden och det mänskliga lidandet innanför den bosnienserbiska belägringsringen har hjälpt många rapporter från hjälparbetare och FN-personal varit obekräftad. Många människor i Srebrenica har levt i skjul och källare, fullständigt beroende av FN:s magra hjälppaket.

Den svensktbyggda flyktingbyn, som invigdes förra året gav en liten lättnad, men också de svenska baracklägret har utrymms under den serbiska offensiven.

Vrede över attack

Natos flygplanfall mot de bosnienserbiska belägrarna i Srebrenica tidigare på dagen utlöste en våg av vrede på serbkontrollerat område i Bosnien.

Natoflygets attack kort före kl 15 på eftermiddagen ut-

fördes inte för att beskydda den omringade enklaven, men för att stoppa bosnienserbernas hotfulla uppträdande mot de holländska FN-trupperna i enklaven. Trots Natos varningar i måndags fortsatte bosnienserberna under tisdagen att avancera in i den belägrade enklaven. När en FN-patrull på utsattes för tung beskjutning från stridsvagnar och artilleri beslöt FN-högkvarteret i Zagreb att begära flygstöd som försvårar för den holländska soldaterna.

Baser i Italien

Natoflyget, som startade från baser i Italien och leddes av Natos sydkommando i Neapel anföll med en större flygplansarmad, bland annat F16-flyg från USA och flera europeiska länder. Minst en serbisk stridsvagn slögs ut och spaningsplan såg en annan stridsvagn fly ut ur enklaven. Kritisera bosnienserberna av-

celererade med våldsam hastighet under måndagen och tisdagen. De bosniska serberna utfärdade ett ultimatum till FN-trupperna i Srebrenica att utrymma enklaven senast på torsdag trotsade öppet hotet om flygattacker.

Med Srebrenicas kapitulation är bosnienserbernas omedelbara mål nått, men den stora frågan är vad som kommer att hända med de återstående enklaverna Zepa och Gorazde. Bli Zepa nästa krigsbyte för den hårdhänta bosnienserbiske generalen Ratko Mladic?

De regeringskontrollerade enklaverna har varit en ständig nagel i ögat på de bosniska serberna. Enklaverna ligger som öar i ett kompakt serbiskt hav, med de tre små gruvstäderna (Srebrenica betyder silver) omgivna av skogklädda berg som är tämligen lätta att försvara.

Bosnienserberna försvarar

stormningen av Srebrenica mot angrepp för den muslimska Sarajevoregeringens trupper inne i enklaven. Trots att regeringstrupperna i Srebrenica för två år sedan gick med på att ställa sina tunga vapen i FN-kontrollerade depåer, så har regeringstrupperna den senaste tiden gjort punktvisa anfäll ut från enklaven. Bosnienserberna tycks ha använt de muslimska angreppen som en förevändning för att med våld göra sig av med problemet med dom fientliga öarna i östra Bosnien.

Ny flagga

Muslimerna har inte följt avtalet att demilitarisera Srebrenica, sade den bosnienserbiske arméchefen Branimir Stokich i Banja Luka till DN på tisdagsmorgonen.

Vårt är bara att tvinga de muslimska terroristerna att lämna ifrån sig sina vapen,

inte att ockupera enklaven, sade Bozic till DN.

Men sex timmar senare hade Sarajevoregeringens flagga med de blå lila färgerna redan halats och ersatts med en blå-röd-vita bosnienserbiska fanan.

Befälhavaren för den nederländska FN-styrkan i Srebrenica överstelöjtnant Ton Karremans hölls på tisdagen fången av bosnienserbiska förband, sade FN-talesmannen Rida Ettarshany, enligt TT-AFP.

Den nederländske försvarsministern Joris Voorhoeve sade att Karremans själv valde att stanna kvar i Srebrenica för att förhandla med serberna om FN-soldaternas uttag tillsammans med muslimska flyktingar.

Bosnienserberna fick stoppa på bombningarna vid Srebrenica genom att hota med att döda 30 nederländska FN-soldater, påstod försvarsminister Voorhoeve också.

Foto: Reuters

Förstärkning till Bosnien. Nederländska soldater, medlemmar i Kungliga marinen och Kungliga armén, som ska delta i den nya snabbinsatsstyrkan i Bosnien, anländer vid Split flygplats.

”Sanningens minut”

FN:s säkerhetsråd i brådskande möte på tisdagsnatten

Av ANDERS HELLBERG

Sverige begärde informellt på tisdagskvällen att FN:s säkerhetsråd sammanträder för att diskutera situationen i Srebrenica.

Senare på kvällen samlades också säkerhetsrådet till ett brådskande sammanträde.

Det är sanningens minut för FN i Bosnien, det är en helt ny situation, säger biståndsmannen Pierre Schori till DN på tisdagskvällen.

Om FN tvingas lämna Bosnien, hotar ett nytt mörkt skede i Europas historia. FN måste nu ta sitt ansvar, det vore orimligt om man inte gör det.

Efter Srebrenicas fall på tisdagen, gick den nordiska bataljonen i Tuzla upp i högsta beredskap under eftermiddagen. Det betyder att all personal håller sig nära skyddsrum och inte får befinna sig utan skydd. Under kvällen gick beredskapen ner till ett mellanläge.

Efter Natos flyginsats

under tisdagen, kan vi inte utesluta en vedergällning mot FN, och det kan också gälla oss, säger Thomas Härsstedt, stabschef på den nordiska bataljonen, till DN på tisdagskvällen.

Bosnienserberna kan när som helst beskjuta oss, vårt område ligger inom deras artilleriavstånd.

”Tragiskt”

Diplomater från den svenska FN-delegationen i New York befärdade på tisdagskvällen informellt, på uppdrag från den svenska regeringen, att säkerhetsrådet sammankallas under det kommande dygnet – en begäran som mycket snabbt accepterades av medlemsländerna. För tillfället är det Honduras som är ordförandeland i säkerhetsrådet.

Pierre Schori beskrev den situation som utvecklats efter Srebrenicas fall som ”tragiskt”, och ”ett hot mot en av grundpelarna i FN-mandatet i Bosnien”.

Om FN inte kan skydda Srebrenica, kan man inte heller skydda de övriga fredade zonerna.

En av grunderna i FN:s

arbete och mandat i Bosnien är att skydda de muslimska enklaverna i de fredade zonerna, som Srebrenica, Gorazde, Zepa, Tuzla och Bihac.

FN ska också skydda de humanitära transportererna med mat och andra förnödenheter till Bosnien – en uppgift som man inte heller alltid lyckats med.

Enligt Pierre Schori ”ligger nyckeln till hela konflikten hos president Milosevic i Serbien och den bosnienserbiske ledaren Karadzic i den självutropade bosnienbiska huvudstaden Pale”.

Bataljon besköt

Den nordiska bataljonen i Tuzla utsattes på tisdagen för beskjutning inne på den egna campen utanför Tuzla. Det var en lastbil som besköt byggnader på bataljonen med ett finkalibrigt vapen, men utan att någon skadades.

Enligt Thomas Härsstedt beaktade man beskjutningen som en ”slivskjutning”, alltså skott av berusade personer i omgivningen, vilket har hänt tidigare.

Redan på måndagen belägrades den nordiska campen

av hundratals flyktingar från Srebrenica, som stod utanför FN-förläggningen och vägrade flytta på sig. Bataljonens fordon kom inte fram, och ett antal flyktingar kom tillbaka på tisdagen för att demonstrera mot FN.

En uppgift som bataljonen kan få redan på onsdagen kan bli att hjälpa FN:s flyktingkommissariat UNHCR med hjälp till de många flyktingar som kan beräknas komma från Srebrenica, Tuzla är då en naturlig riktning för de flyktingarna, säger Härsstedt.

Det som nu har hänt är utomordentligt allvarligt och innebär en klar skärpning av läget. Det påverkar också min medlingsförsök mycket negativt, sade Carl Bildt sedan han fått reda på Srebrenicas fall.

Bosnienserberna har nu visat att de bryter mot de fundamentala regler som FN har ställt upp för skydd av civilbefolkningen.

Bildt sade också till TT att dagens flygaktioner visar att dessa har ett begränsat värde som påtryckningsmedel.

Bosnienserber ignorerar FN

Av INGVAR OJA

DN:s korrespondent

NEW YORK. De bosniska serberna ignorerar FN, de ger ultimatum till världssamfundet. De trotsar varningar från FN och möter varningarna med krav.

På alla sätt har de bosniska styrkorna under de senaste månaderna demonstrerat FN:s maktlöshet, en maktlöshet som många i dag befarar kan sluta med att FN under Nato-beskydd måste dra sig ut ur konfliktområdet.

De senaste händelserna kring den muslimska enklaven Srebrenica visar på vilket utmanande sätt serberna kringgår FN och dess resolutioner. Serberna har lyckats inta staden trots Nato-bombningar och nu tror många både i FN-högkvarteret i New York och diplomater i regionen att FN:s tillbakadragande från Bosnien kan bli verklighet inom kort, kanske till och med en reträtt i panik.

Efter Nato-bombningarna i maj då serberna tog hundratals FN-soldater som giss-

lan beslut FN att sätta upp en snabb insatsstyrka som skulle få större befogenheter än de FN-enheter som nu finns i regionen.

Denna styrka skulle få rätt att gå till motattack mot serbiska styrkor, men den styrkan har knappt hunnit organisera sig och flygunderstödet till styrkan finns enligt vissa uppgifter inte aktionsberett förrän nästa månad.

Srebrenica var en muslimsk enklav som skyddades av FN-mandatet och dess fall innebär enligt många diplomater att FN nu på allvar måste börja överväga när man ska sätta igång med reträtten.

Från amerikansk sida protesterar man de senaste händelserna försiktigt och försvarsminister William Perry förklarade på tisdagen att ”FN:s förmåga att genomföra sin humanitära uppgift” var hotad. Han förklarade dock att det ännu var för tidigt att säga om amerikanska trupper ska sättas in för att bistå en FN-reträtt.